

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

§. 3. Peccata oris contra meipsum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

§. III.

Peccata oris contra meipsum.

238. *Infamari meipsum semel.* Intellege sine justa causa. Hoc spectat ad prodigalitatē: hæc enim ut in bonis fortunæ locum habet, ita etiam in bonis famæ: nec est ex suo genere gravius quam veniale peccatum: etsi enim homo sit Dominus famæ suæ, perinde ut opum suarum, non tamen potest eam sine causa dissipare, sive crimen verum propalando, sive falsum imponendo, Bonac. *g. 4. p. 10. n. 1. Less. l. 2. c. 11. d. 6. n. 30. Navar. c. 18. n. 27. & alii.* Nihilominus tamen potest in tali propriæ famæ profusione etiam peccatum grave committi. I. Si quis ex ejusmodi infamiatione reddatur effræniator ad peccandum, vel proximus inde sumat occasionem simile quid perpetrandi. Sed hoc fortasse rarò fiet, præsertim cum humili peccati detestatione id manifestes, II. Si quis inde incidat in periculum vitæ, ut si dicat à se occisum Petrum, vel violasse torum cum ejusdem conjuge, perpetrasse incestum; hæc enim non solum famæ, sed etiam vitæ profusio foret, Less. *n. 31. Bonac. n. 5. & alii.* Nihilominus tamen potest aliquis etiam non juridicè interrogatus crimen à se verè commissum fateri, ad tormenta tantùm levia evitanda, etsi mors inde sit securura; quia talis homo est verè dignus morte ob hoc crimen, ut tuppono; ergo non malè agit, si ob honestum finem ad eam concurrat fatendo crimen. Less. *d. 7. n. 36. Bonac. n. 6. & alii.* Imò ad effugienda tormenta atrociora & valde gravia potest etiam crimen, de quo falsò fuit accusatus, sibi imponere, confitendo illud, sed ad cavendum men-

dacium & perjurium (quæ nunquam sunt licita) cum debita æquivocatione, quamvis ob id certò sit morte plectendus, Less. *n. 41. Bonac. l. c. Tolet. l. 5. c. 66. & alii.* quia cum tanto cruciatu non tenetur vitam suam custodire: certè ob eam servandam non tenetur pati abscissionem tibiarum, in qua longè minor cruciatus est, quàm in tortura gravi. Nec tenetur retractare postea suam falsam confessionem delicti, si metuat, ut ad priora tormenta sit revocandus. Bonac. *n. 7. Less. n. 48. & alii.* Nec refert, quòd juramento illud confirmarit: etsi enim peccaverit graviter pejorando; quia culpa perjurii non potest aboleri eà criminis falsò sibi impositi revocatione, sed per veram pœnitentiam coram DEO. Nisi fortè ejusmodi criminis impositio cedat in grave & publicum totius Reipublicæ aut exercitûs damnum, aut personæ publicæ, cujus vitam conservare plurimum refert: publico enim bono postponendum est privatum; & ideo si necesse sit, pro eo conservando etiam vitam oportet ponere, & gravissima quæque sustinere, Tolet. Bonac. *ll. cc. III.* Non licet se ipsum infamare, si bona fama necessaria sit muneri seu officio, quod quis gerit; ut si sit Episcopus, Parochus, Prælatus &c. Less. *d. 6. n. 31. & alii.* Nec IV. si infamia illa redundatura sit in grave damnum familiæ, Ordinis Religiosi, vel Monasterii: familiæ enim valde probrosus est, esse in ea latronem, proditorem &c. Ordini Religioso, aut Monasterio, esse in eo Religiosum impuræ & prostitutæ vitæ, aleatorem, histrionem, ebriosum &c. Less. *n. 33. Bonac. n. 4.* Dixi autem suprâ: *sine justa causa*; quia ex tali causa seipsum infamare licitum est, & à sanctis viris, ut

S. Augustino in libro Confessionum, à S. Anselmo & aliis factum: & praxis ordinum Religiosorum habet, ut Regulares vel in refectoriis, vel loco, ut vocant, Capitulorum sua delicta publicè fateantur. Bonac. n. 2. & alii.

239. *Vanè me jactavi semel*; Jactantia est manifestatio propriæ excellentiæ verbis inordinatè facta supra id, quod ea (nimirum excellentia) est in se, vel aliorum existimatione: quod ultimum additur, quia jactantiæ peccatum committit, qui seipsum laudat inordinatè, non tantùm cum non est excellens in se; sed etiam qui licet excellens in se sit, tamen talis non æstimatur ab aliis. Tolet. de 7. peccatis, Reginald. l. 17. n. 214. Ejusmodi Thraſones sunt, qui suam nobilitatem, robur, ingenium, doctrinam &c. deprædicant, & extollunt: item, qui laudem quærunt ex narratione quorundam factorum à se vel suis: v. g. quid pater, avus, & alii majores sui fecerint: quid ipse fecerit in patria, in Italia, Gallia, aliis provinciis, quas peragravit: quomodo saltaverit, equitaverit: quid in vacationibus domi gloriosum egerit: quàm præclare dixerit ad populum: quanto plausu disputationem publicam solennem absolverit: quâ dexterritate & ingenio polleat in agendis & dicendis causis, in decidendis gravissimis questionibus &c. Differt jactantia à superbia, & vana gloria; quòd superbia sit appetitus excellentiæ; vana gloria appetitus manifestationis: jactantia sit ipsa manifestatio, quam quisque de se facit. Estque ex suo genere peccatum tantùm veniale. Tolet. l. c. Less. l. 2. c. 47. d. 6. n. 42. Potest fieri peccatum mortale I. si quis se jactet cum injuria DEI, sibi tribuendo,

quod DEI est; sicut Rex Tyri, qui Ezech. 28. dicebat, DEUS ego sum. II. Cum injuria proximi, sicut Phariseus, Luc. 18. qui se jactando contemnebat alios: Non sum, inquit, sicut ceteri hominum, raptores, adulteri, velut hic publicanus. III. Cum notabili damno proximi & intentione ei nocendi, ac emungendi pecunias injustè; ut si quis se prædicet insignem Medicum, Advocatum, cum non sit. IV. Cum intentione finis graviter mali; ut si adolescens jactet suum stemma, suas divitias &c. ad puellam turpiter decipiendam. V. si fiat de peccato mortali; ubi oportet distinguere, & videre, an sit de peccato verè commisso, vel cum desiderio, illud denuo patrandi; an denique præcisè narretur, ut appareat ejus ingenium, dexterritas, experientia, virilitas, ac robur in scelere perpetrando. Si ultimo modo fiat jactantia, jactantia non est peccatum mortale. Less. l. 1. c. 47. d. 6. n. 42. & l. 4. c. 3. d. 8. n. 63. Ceterùm de quocunque peccato fiat, nulla specie differt ab altera; ac proinde species peccati, de quo quis gloriatur, non est specialiter explicanda ratione meræ jactantiæ: hujus malitia in eo quoad hoc consistit, quòd offensa DEI assumatur ut medium ad captandam gloriam apud homines: id quod æque in quolibet, ac in uno peccato reperitur. Palaus tr. 2. D. 2. p. 11. n. 6. quem refert, & sequitur Tambur. l. 2. c. 7. §. 3. n. 11. Et ideo in hoc casu satis est dicere: *Jactavi me de peccato mortali semel*. Quod si verò jactantiæ admisceatur, vel desiderium peccati denuo committendi, vel gaudium de eodem commisso, tunc, si mortale sit, explicanda erit illius species in hunc modum:

dum: *factavi me de furto gravi, fornicatione, blasphemia &c. cum desiderio id, v.g. furtum committendi, semel: vel: cum gaudio de eo commisso, bis.* Nec refert, sitne peccatum, quod est objectum jaectantiae, vere commissum, nec ne: hoc enim ad variandam jaectantiae naturam seu speciem novam adferendam nihil prorsus conducit. Tamb. n. 13. Sanch. l. 1. Mor. c. 3. n. 5.

240. *Contra bonos mores & modestiam crassa quadam & inhonesta verba protuli sexies, qualia sunt, si quis dicat: conspurcabo tibi: linge clunem &c. quod spectant etiam alia, quae minus honestè, nec sine aurium offensione proferuntur circa naturalia & necessitatem naturae, qualia sunt propria Aurigarum, nautarum, & similibus ex ultima hominum face, qui sordibus & nugis delectantur. Sed speciatim exprimere non expedit; solent quoque talia verba scurrilia appellari, & ideo potest aliquis confiteri hoc modo: Scurrilia verba locutus sum sexies.*

241. *Verba obscena ex levitate, non ex animo libidinoso protuli quater.* De rebus turpibus, castitati oppositis, possumus perinde, ut supra de cogitationibus diximus, innoxie & citra omnem culpam loqui, ob bonum videlicet finem v.g. studii causam; quo pacto Concionatores, Professores, Medici, chirurgi & similes nihil peccant, etsi de rebus turpissimis loquantur, si id faciant animo parandi concionem, aut lectionem, medendi &c. At si talis finis absit, culpam non vacat, qui de obscenis rebus colloquia miscet. Est enim turpilochium propriè loquendo id, quod instituitur animo libidinoso, hoc est tali, qui ad res ipsas narratas affectus sit, vel in

ipsam veneream delectationem seu commotionem spirituum generationi servientium tendat, aut cum periculo consensus in ejusmodi delectationem conjunctus sit, ut sanè plerumque est. Est autem ejusmodi turpilochium extra omnem dubitationem peccatum mortale, sicut ipsa delectatio venerea, cujus causam instituitur. Less. l. 4. c. 3. d. 8. n. 63. Filliuc. tr. 30. n. 28. Bonac. de Matrim. q. 4. p. 9. n. 18. Tambur. in Decal. l. 7. c. 8. §. 4. n. 1. & alii communiter. Nihilominus possunt sermones turpes à peccato mortali excusari, I. si secluso animo libidinoso, (hic etiam in sequentibus ubique semper abesse debet,) instituantur ob voluptatem, quae praecise capitur ex ipsa narratione aut lepore narrationis. Less. Tamb. Bonac. l. cc. Fill. n. 209. alii. II. si sint amatorii tantum inter personas solutas ob vanum amorem conciliandum. Sanch. l. 9. de Matrim. D. 46. n. 37. III. si ob vanum solatium ex suavitate poseos aut artificii capi solitum fiant. Sanch. n. 35. IV. si ad fallendum tempus fiant, aut se à laboribus relevandum; ut solent ab opificibus praecipuè junioribus, ancillis ad colum fieri &c. Tamb. l. c. V. si fiant joco; quomodo excusari possunt juvenes, praesertim rustici. Less. l. 4. c. 4. d. 13. n. 97. Sed castus animus ab hujusmodi narrationibus & jocis abstinerebit; & potius alia quaeret, quae tempus fallere, animam oblectare &c. possint. VI. si verba in speciem honesta proferantur, etsi sub illis res lascivae intelligantur: haec enim ad delectationem veneream minus disponunt. VII. Si instituantur inter conjugatos. Fill. n. 208. Tamb. l. 7. in Decal. c. 3. §. 6. n. 54. & alii: modò absit scandalum: quod Sanch. n.

36. monet etiam in ceteris cavendum esse; & tantò magis, quantò debiliores spiritu sunt audientes, & verba ipsa obscæniora: hæc enim ex sua ratione venerem valde fovent, & ad eam excitant: quod S. Athanasius in verba S. Pauli ad Ephes. 5. *aut stultiloquium*, egregiè notavit, præbent, inquit, verba ad res ipsas ingressum.

242. Jam verò si verba verè sint obscænna, ut descripsimus, attendendum omnino est, quis ille animus fuerit? simplex complacentia? an verò desiderium efficax peccandi? & si hoc, circa quas personas? solutas an conjugatas &c. an ut alios ad turpia desideria circa tales & tales personas; an solùm ut ad delectationem morosam excitates? item ea coram uno tantùm, vel coram pluribus? præterea an illi alii, in quibus turpe desiderium excitare voluisti, fuerint personæ solutæ, vel ligatæ matrimonio, voto castitatis &c. Hæc enim omnes circumstantiæ specialiter sunt in Confessione exponendæ. Huc spectant etiam Cantilenæ turpes: de quibus eodem prorsus modo, quo de verbis, discurrendum est; & dicendum est, peccata esse mortalia, si fiant animo libidinoso: venialia, si alio, ut de verbis dictum. Sed enim illud hîc breviter addendum est, signum non leve esse, sub prætextu artificiosæ elegantis & suavis locutionis, delectatione ipsarum rerum seu objectorum turpium ferri illum, qui de occultis partibus corporis, vestibus, ægrotationibus ad eas partes pertinentibus libentiùs & frequentius, quàm de aliis rebus loquitur: aut qui metaphoris rerum turpium gaudet, & qui faciliè multa ad sensus turpes detorquet. Etsi enim hæc sæpe excusentur, vel ob inadvertentiam, vel quia

objectum, de quo agitur, non est adeo obscænnum; sæpe tamen, quia deliberatè procedunt ex affectu ad res ipsas turpes, à mortali non excusantur. Tamb. n. 2. & L. 10. c. 1. n. 11. & 13, qui priori loco refert Sælas idem docentem apud Palaum tr. 2. D. 2. p. 10. §. 1. n. 5.

ARTICULUS III.

Peccata operis.

Hoc nomine veniunt illa peccata, quæ externo aliquo actu seu factu (prout quidem istud à verbis distinguitur) consummantur: sùntque etiam ipsa contra DEUM, vel proximum, vel contra ipsum delinquentem.

§. I.

Peccata operis contra DEUM.

243. *Missam die festo sine legitimâ excusatione omisi semel.* vel: *notabilem Missam partem bis*: vel: *partem Missæ levem ter.* Nomine autem Missæ non intelligitur ea, quæ sicca dicitur, sed vera, quæ plus importat, quàm sacrificium. Istud enim consistit vel in sola consecratione utriusque speciei, vel simul etiam in ipsa specierum consecrationum sumptione; Missa verò huic immolationi superaddit plures alias ceremonias, orationes, & actiones, quæ in decursu Missæ à Sacerdote fiunt, vel dicuntur. Fagund. l. 3. c. 6. n. 2. Dicast. T. 1. in 3. p. tr. 5. D. 5. d. 1. n. 18. utrumque requiritur ad Missam, quam diebus festis Ecclesia jubet audiendam, ita ut nec ceremoniæ solæ sine consecratione, nec consecratio solæ sine prædictis ceremoniis rationem veræ Missæ contineat. Et hic est communis omnium fidelium sensus. Uade